

Voortgang Strategie Sportverenigingen

Sportverenigingen zijn van grote maatschappelijke waarde en spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van beweegwijsheid onder kinderen. Sportverenigingen zijn zoveel meer dan een plek om te sporten, zeker voor de jeugd. Ze leren er vrienden maken, samenwerken en in een team spelen. Ook vergroten ze hun zelfvertrouwen en leren ze omgaan met winnen en verliezen. Zo worden ze niet alleen fysiek fit, maar ook mentaal sterk. Door diverse maatschappelijke ontwikkelingen van de afgelopen decennia hebben sportverenigingen het zwaar. Demografische veranderingen, commercialisering en individualisering hebben ertoe geleid dat het sportlandschap de afgelopen jaren aanzienlijk is veranderd, wat invloed heeft op de ledenontwikkeling. Daarnaast hebben sportverenigingen te maken met allerlei aanvullende eisen uit de samenleving, waardoor er meer van ze wordt verwacht dan enkel het aanbieden van sport. Om toekomstbestendig te blijven moeten sportverenigingen zich aanpassen aan deze veranderingen en voor een deel van de verenigingen is dit moeilijk.

In de Najaarsbrief Sport en Bewegen¹ heb ik een eerste aanzet gedaan voor een strategie sportverenigingen. Ik heb aangegeven welke afspraken ik met de bestuurlijke partners binnen het Sportakkoord heb gemaakt tot en met 2026 en welke activiteiten worden uitgevoerd om sportverenigingen zo goed mogelijk te ondersteunen om in te kunnen spelen op de genoemde maatschappelijke trends. Daarbij werk ik vanuit drie bouwstenen voor een toekomstbestendige sportvereniging:

- Clubondersteuning
- Aanpak regeldruk
- Verduurzaming en onderhoud accommodaties

Hieronder informeer ik u over de voortgang op de genoemde onderdelen, waarbij ik ook inga op de moties die betrekking hebben op de genoemde thema's.

Clubondersteuning

Om de uitdagingen van clubs beter te kunnen doorgronden ben ik afgelopen periode bij diverse clubs op bezoek geweest. Zo heb ik kantinedienst gedraaid bij korfbalvereniging Deetosnel in Dordrecht, voetbalvereniging Xerxes DZB in Rotterdam en Rugby Club Delft. Daarnaast ben ik met vrijwilligers en bestuurders van diverse clubs in gesprek gegaan om te horen tegen welke uitdagingen zij aanlopen. De vraagstukken waar clubs mee te maken hebben zijn zeer divers en afhankelijk van de tak van sport, grootte, financiering van de accommodatie en lokale context.

Via het Sportakkoord kunnen clubs ondersteuning op maat aanvragen, afgestemd op de specifieke behoefte. Aangezien sportverenigingen in de eerste periode van het Sportakkoord massaal ondersteuningsbudget hebben aangevraagd, was het beschikbare budget voor club(kader)ondersteuning voortijdig uitgeput. Via een reallocatie heb ik het beschikbare ondersteuningsbudget kunnen ophogen, waarmee sportverenigingen ook in de resterende looptijd van het Sportakkoord ondersteuning kunnen blijven aanvragen. Daarnaast heb ik microbudgetten ter beschikking gesteld. Dit zijn kleine budgetten die sportverenigingen kunnen aanvragen, afgestemd op de eigen behoefte. In deze eerste ronde hebben 3.229 sportverenigingen microbudget ontvangen. Ook aankomende periode worden diverse rondes opengesteld, waarin clubs opnieuw microbudgetten kunnen aanvragen.

Om verenigingen vitaal en toekomstbestendig te houden, is het niet alleen belangrijk om sportverenigingen zelf te ondersteunen, maar ook om de ondersteuningsstructuur *rondom* de vereniging verder te versterken. Via het Sportakkoord werken sportbonden, brancheorganisaties, gemeenten en uitvoeringsorganisaties daarom gezamenlijk toe naar een landelijk dekkend netwerk van sport- en beweegloketten. Bij deze loketten kunnen sportverenigingen terecht met hun hulpvraag en kunnen zij passende ondersteuning aanvragen, afgestemd op de eigen behoefte. Denk bijvoorbeeld aan vragen over accommodaties, verduurzaming of regelgeving. Of vragen rondom integriteit en vrijwilligersbeleid. Achter dat loket werken allerlei clubondersteuners (lokale

¹ Kamerstukken II 2024/25, 30 234, nr. 396.

clubondersteuners, medewerkers van bonden, landelijke initiatieven) met elkaar samen. Bonden en brancheorganisaties onderschrijven de insteek van één lokaal loket en voelen zich mede-eigenaar hiervan, leveren de relevante informatie aan en verwijzen door naar het lokale loket voor generieke ondersteuning. Uitvoeringsorganisaties die namens gemeenten de clubondersteuning uitvoeren kennen het beschikbare ondersteuningsaanbod, zijn getraind om de vraag van clubs te herkennen, werken goed samen met zowel de gemeente als verenigingen en werken mee aan de inrichting van één lokaal sport- en beweegloket. Op dit moment zijn er 21 actieve sport- en beweegloketten, waar 43 gemeenten onderdeel van uitmaken, en 31 loketten in oprichting waar 112 gemeenten onderdeel van uitmaken.

In het Wetgevingsoverleg Sport en Bewegen op 2 december jongstleden heeft uw Kamer gevraagd om te kijken hoe losse projecten en online platforms slimmer ontsloten kunnen worden. Één van de doelen van het sport- en beweegloket is om de ondersteuningsmogelijkheden van verschillende aanbieders, zowel commercieel als niet-commercieel, zoveel mogelijk te bundelen. Bijvoorbeeld de microbudgetten, de ondersteuning die gemeenten aan clubs bieden, de ondersteuning van lokale sportbedrijven, de ondersteuning van sportbonden en de ondersteuning van Rabo clubsupport. Zo kunnen de clubondersteuners via het sport- en beweegloket clubs helpen door inzet van alle ondersteuning die daar gecoördineerd achter zit. Daarnaast is er een online community van clubbestuurders, waar bestuurders peer-to-peer kennis kunnen delen en van elkaar kunnen leren. Hoewel er hard gewerkt wordt om allerlei losse projecten en platforms slim te bundelen en daarmee versnippering tegen te gaan, blijft het een feit dat we met een open markt te maken hebben. Aanbieders zijn vrij om de keuze te maken niet aan te sluiten en een eigen weg te kiezen.

De sport- en beweegloketten zijn een belangrijke basis om clubondersteuning lokaal en regionaal sterk neer te zetten en effectiever te organiseren. De clubondersteuning is nog te versnipperd en de toegankelijkheid en vindbaarheid van de sport- en beweegloketten voor sportverenigingen kan beter. Met de strategische partners van het Sportakkoord heb ik afspraken gemaakt om de resterende periode de focus te leggen op duurzame borging van de sport -en beweegloketten. In aankomende periode worden de goede voorbeelden geanalyseerd en de lessons learned vastgelegd om sport- en beweegloketten goed te kunnen borgen na 2026. Hierbij ligt een sterke focus op regionale samenwerking, waarbij de relatie met en tussen gemeenten, de inzet van data en vraaggestuurd werken belangrijke aandachtspunten zijn. Daarnaast heb ik het Mulier Instituut gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de werking van de sport -en beweegloketten. Zij haalt waardevolle informatie op wat er precies gebeurt bij een loket, welk type vragen er binnenkomen, welke professionals nodig zijn en wat de sport -en beweegloketten nodig hebben om beter te functioneren. Eind 2025 verwacht ik hiervan de resultaten.

Aanpak Regeldruk

Op 28 november 2024 heeft toenmalig staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg samen met de staatssecretaris Rechtsbescherming uw Kamer geïnformeerd over de Aanpak regeldruk voor vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen². In de Strategie Sportverenigingen die ik op 28 november jongstleden naar uw Kamer heb gestuurd, heb ik aangegeven de aanpak regeldruk door te vertalen naar sportverenigingen. Tijdens het WGO Sport en Bewegen van 2 december jongstleden heeft uw Kamer diverse moties³ ingediend om ook de regeldruk voor vrijwilligers in de sportsector terug te dringen. Om separate aanpakken te voorkomen sluit ik aan bij de uitwerking en uitvoering van de aanpak van toenmalig staatssecretaris van Langdurige en Maatschappelijke Zorg. De voortgang hierop licht ik hieronder toe.

Op de volgende tien wettelijke verplichtingen wordt de komende twee jaar onder meer met stakeholders uit de sportsector aan regeldrukvermindering gewerkt:

- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG): Het voldoen aan verplichtingen onder de AVG.

² Kamerstukken II 2024/25, 29 515, nr. 494.

³ Kamerstukken II 2024/25, 36 600, nr. 121 en Kamerstukken II 2024/25, 36 600, nr. 127.

- Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft): Het vaststellen en registreren van een uiteindelijk belanghebbende (UBO) bij KvK.
- Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR): Het (mogelijk) aanpassen van de statuten op grond van de WBTR.
- Wet Loonbelasting 1964: Het geven van vrijwilligersvergoedingen.
- Wet arbeidsmarkt in balans (Wab): Het verplicht aanbieden van een vast contract na 3 aaneengesloten jaarcontracten.
- Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake Rijksbelastingen: Het aanvragen van de ANBI-status.
- Alcoholwet: Het houden van toezicht op het alcohol- en rookverbod.
- Het aanvragen en verantwoorden van subsidies.
- Het organiseren van een groot evenement en lokale vergunningen die hiervoor nodig zijn.

Parallel aan dit traject ben ik met diverse stakeholders uit de sportsector in gesprek gegaan om een beeld te krijgen op welk van bovengenoemde wettelijke verplichtingen sportverenigingen de meeste regeldruk ervaren. Hierbij heb ik geconstateerd dat sportverenigingen met name knelpunten ervaren rondom lokale regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van vergunningen. Daarnaast ervaren zij regeldruk rondom werkgeverschap van betaalde krachten en vrijwilligers. Hieronder licht ik toe welke acties ik op korte termijn neem om de (ervaren) regeldruk op deze punten te verminderen, waarmee ik opvolging geef aan de motie van het lid Inge van Dijk (CDA)⁴. Deze motie vraagt om met concrete maatregelen te komen om regeldruk bij verenigingen te verminderen zodat er bij bestuurders meer tijd overblijft voor andere zaken.

1. Vergunning-vrije kleinschalige evenementen in de sportsector

Voor het organiseren van een evenement is in het ene geval wel een vergunning vereist en in het andere geval niet. Daarnaast verschilt het per gemeenten of voor een evenement een vergunning nodig is. Voor vaak terugkerende, kleinschalige, aan lokale (sport)verenigingen verbonden evenementen moet de mogelijkheid bestaan om deze vergunning-vrij te laten plaatsvinden. Een meldplicht volstaat dan, zodat het bevoegd gezag in het kader van openbare orde en veiligheid op de hoogte is van de plannen. Ik ben met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in gesprek om te verkennen onder welke voorwaarden een meldplicht voor dergelijke kleinschalige evenementen volstaat. Sommige gemeenten passen dit reeds toe. Door stimulering en eventueel opname in de modelverordening voor gemeenten zou deze optie een landelijke werking kunnen krijgen.

2. Ontzorgen vergunningen bij tochten en evenementen

Het organiseren van (route)evenementen in de buitenruimte staat onder druk. Vrijwillige organisatoren van tochten en evenementen ervaren veel regeldruk vanwege de complexiteit, veelheid en kosten die gemoeid gaan om toestemming te krijgen van gemeente, provincie en terreineigenaren. Niet alleen op het gebied van openbare orde en veiligheid, maar ook om aan te tonen dat binnen de kaders van de natuurwetgeving wordt gebleven. Om vrijwillige organisatoren te ontzorgen heb ik budget vrijgemaakt zodat NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) samen een plan uitwerken, waarbij zij:

- een handelingskader opstellen, waaruit blijkt onder welke omstandigheden tochten en evenementen altijd onder de kritische depositowaarde van stikstof en impact op natuur blijven. Hiermee is aan de voorkant al duidelijk voor welke evenementen geen vergunningen nodig zijn;
- een regionaal overleg Tochten & Evenementen opstarten tussen sport, gemeenten en terreineigenaren. Betrokken partijen werken toe naar regionaal afgestemd beleid, waarbij zij ook afspraken maken wanneer toestemmingstrajecten nodig zijn;
- de informatie over het handelingskader en de regionaal gemaakte afspraken ontsluiten via alle sport -en beweegloketten, zodat organisatoren van tochten en evenementen geïnformeerd worden over de regionale afspraken. Daar waar nog geen sport -en beweegloket actief is, wordt de informatie ontsloten via het netwerk van de adviseurs lokale sport.

⁴ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 127.

3. Ontzorgen van sportverenigingen op het gebied van werkgeverslasten bij betaalde krachten

Uit het onderzoek van Sira Consulting⁵ naar de regeldruk bij vrijwilligersorganisaties en filantropische instellingen, blijkt dat het aantal verplichtingen waarmee een vrijwilligersorganisatie te maken heeft vooral wordt bepaald door het in dienst hebben van betaalde krachten. Een kleine organisatie die alleen bestaat uit vrijwilligers heeft te maken met zo'n 20 tot 30 verplichtingen. Zodra een vrijwilligersorganisatie betaalde krachten in dienst heeft, zijn 30 tot 40 verplichtingen van toepassing.

Door het formele werkgeverschap rondom betaald kader bij amateur-sportverenigingen extern onder te brengen kunnen sportverenigingen ontzorgd worden. Het gaat hierbij om regelgeving en toepassing wet poortwachter, salarisbetaling, contracten, juridische vraagstukken in relatie tot werkgeverschap en aanpalende thema's gerelateerd aan werkgeverschap zoals Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Netwerk in de Sport (NIDS) hanteert als werkgeversvereniging van lokale amateur sportorganisaties de cao Sportverenigingen en heeft met haar dienstverleners een landelijk dekking. Zonder hierbij de taken van NIDS over te nemen, ga ik samen met sportbonden, NOC*NSF, VSG en andere partners van het Nationaal Sportakkoord meer bekendheid geven aan de dienstverlening die NIDS kan bieden.

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen en Vrijwilligersverzekering

Het lid Inge van Dijk c.s. heeft een motie ingediend om de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) te evalueren en de bescherming van de huidige vrijwilligersverzekering te onderzoeken⁶. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is bezig met de voorbereidingen voor de evaluatie van de WBTR, waarmee het op koers ligt om conform de toezegging aan uw Kamer de evaluatie medio 2025 te laten plaatsvinden.

Ten aanzien van de vrijwilligersverzekering heeft Significant Public een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de 'Bescherming gemeentelijke vrijwilligersverzekering tegen bestuurdersaansprakelijkheid'. Hieronder informeer ik u over de voornaamste conclusies en geef ik een beleidsreactie. Het onderzoek zelf is als bijlage 4 aan deze brief toegevoegd.

Alles overziend concluderen de onderzoekers dat de aansprakelijkheidsrisico's voor vrijwillige bestuurders door de invoering van de WBTR niet substantieel zijn toegenomen. De WBTR heeft tot meer bewustwording over bestuurdersaansprakelijkheid bij verenigingen en bestuurders geleid, maar helaas ook tot onduidelijkheid over wat er precies van hen verwacht wordt en de risico's die zij al dan niet lopen. Bestuurdersaansprakelijkheid is voor veel bestuurders een complex onderwerp, waarover al snel misvattingen bestaan.

Daarnaast biedt de gemeentelijke vrijwilligersverzekering niet voor alle bestuurdersaansprakelijkheidsrisico's afdoende dekking, ook niet de risico's die al bestonden vóór de WBTR. De gemeentelijke vrijwilligersverzekering is op dit punt vooral bedoeld als (secundair) vangnet en niet bedoeld ter vervanging van een verzekering die verenigingen zelf afsluiten. Voor de module bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering geldt bovendien als voorwaarde dat het maximum balanstotaal⁷ niet hoger mag zijn dan 500.000 euro. Dit betekent dat de gemeentelijke vrijwilligersverzekering zich voornamelijk richt op relatief kleinere vrijwilligersorganisaties en geen vangnet biedt voor bestuurders van grotere verenigingen en stichtingen, vaak met een eigen accommodatie of clubhuis in eigendom. De modules 'bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering' en 'rechtsbijstand voor vrijwilligers' zijn optioneel, maar de meeste gemeenten hebben deze wel afgenomen. Tot slot is de relatieve onbekendheid van de gemeentelijke vrijwilligersverzekering bij vrijwilligersorganisaties een aandachtspunt.

⁵ Kamerstukken II 2022/23 29 5145, nr. 485.

⁶ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 126.

⁷ Het balanstotaal is het totaal van alle activa (bezittingen) of passiva (eigen vermogen en schulden) van de rechtspersoon.

Beleidsreactie

Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor sportverenigingen. Het kabinet vindt het daarom van belang om de zorgen weg te nemen die verenigingsbestuurders hebben over het risico op bestuursaansprakelijkheid en de misvattingen die hierover bestaan. Op basis van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport ga ik aan de slag met de volgende acties:

1. Verbeteren communicatie rondom bestuurdersaansprakelijkheidsrisico's en verzekeringen

De communicatie over de gemeentelijke vrijwilligersverzekering wordt verbeterd, waarmee de zorgen rondom bestuurdersaansprakelijkheid en de ervaren regeldruk wordt verlaagd. Gemeenten en sportbonden verbeteren de informatieverstrekking op hun websites. Zo weten sportverenigingen dat de vrijwilligersverzekering bestaat, welke risico's deze wel en niet afdekt en welke andere verzekeringen zij kunnen afsluiten. Op basis hiervan kunnen vrijwilligersorganisaties, zeker die met een grotere omvang, een betere afweging maken rond bestuurdersaansprakelijkheidsrisico's en het afsluiten van verzekeringen die de eventuele risico's passend dekken. Dit is een risico- en kostenafweging die besturen uiteindelijk zelf moeten maken, aangezien die afhankelijk is van hun specifieke situatie.

2. Bestuurdersaansprakelijkheid opnemen als standaardmodule

Met de VSG, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Centraal Beheer Achmea⁸ bespreek ik of zij mogelijkheden zien om de bestuurdersaansprakelijkheid als standaard module op te nemen in de gemeentelijke vrijwilligersverzekering in plaats van deze optioneel te laten zijn. Dit zou de eenduidigheid, eenvoud en uniformiteit in de vrijwilligersverzekering ten goede komen en kan de ervaren regeldruk rondom bestuurdersaansprakelijkheid verlagen.

3. Vrijwilligersverzekering aanpassen naar huidige tijd

De gemeentelijke vrijwilligersverzekering bestaat al sinds 2008 en sindsdien zijn er geen substantiële veranderingen in de verzekering doorgevoerd, ook niet bij de inwerkingtreding van de WBTR. Om die reden ga ik met betrokken partijen verkennen of de vrijwilligersverzekering aan te passen is naar de huidige tijd, bijvoorbeeld rond de (indexering van de) maximaal verzekerde bedragen. Een belangrijk punt hierbij is de eerder genoemde voorwaarde dat het balanstotaal van een organisatie niet hoger mag zijn dan 500.000 euro om in aanmerking te komen voor dekking op grond van bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Als deze grens hoger zou liggen, dan zouden meer organisaties eronder vallen. Dit vergt een nadere analyse en verkenning waarmee ik met betrokkenen aan de slag ga.

Met de acties die ik beschreven heb rondom de aanpak regeldruk geef ik opvolging aan de motie van de leden Blaauw en Inge van Dijk⁹ om de regeldruk op het gebied van sport- en beweegbeleid te verminderen en beschouw ik deze als afgedaan. Het lid Inge van Dijk c.s. heeft een motie ingediend over het ontlasten van verenigingen op het gebied van regeldruk, onderhoud en verduurzaming en duidelijkheid bieden over lokale budgetten voor sport¹⁰. Hiervoor heb ik omschreven welke acties ik onderneem om verenigingen te ontlasten op het gebied van regeldruk. In mijn brief¹¹ van 21 februari jongstleden heb ik duidelijkheid gegeven over de lokale budgetten voor sport, zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden in hun begroting. Het ontlasten van verenigingen op het gebied van onderhoud en verduurzaming van verenigingen komt terug in het plan gericht op een toekomstbestendige infrastructuur en ruimte voor sport en bewegen. Hieronder licht ik dit nader toe.

Verduurzaming en onderhoud accommodaties

De derde bouwsteen van de strategie sportverenigingen bestaat uit verduurzaming en onderhoud van sportaccommodaties. Mijn inzet op deze bouwsteen zal terugkomen in mijn plan gericht op een toekomstbestendige infrastructuur en ruimte voor sport en bewegen. De uitwerking van dit plan vraagt, gezien de omvang van de opgaven, meer tijd. Ik heb de ambitie dit plan na de zomer aan uw Kamer te doen toekomen. Zowel mijn toezegging om gezamenlijk met het ministerie van

⁸ VNG heeft de verzekering in samenwerking met Centraal Beheer Achmea ontwikkeld.

⁹ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 121.

¹⁰ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 127.

¹¹ Kamerstukken II 2024/25, 30 234. nr. 401.

Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Klimaat en Groene Groei (KGG) te verkennen hoe sportverenigingen sneller en beter kunnen verduurzamen¹², als mijn toezegging om een reactie testuren op de suggesties vanuit het Nationaal Klimaatplatform (NKP) over financiering en verduurzaming van sportaccommodaties¹³ neem ik mee in dit plan. Hierin kom ik ook terug op de motie van het lid Inge van Dijk¹⁴ over het gedeelte ontlasten van verenigingen op het gebied van onderhoud en verduurzaming.

Hoe verder?

Samen met de Sportakkoord partners en betrokken partijen in het veld werk ik aan een meerjarige strategie sportverenigingen, waar de motie van het lid Mohandis c.s. om vraagt¹⁵. Op basis van de afspraken in het Sportakkoord II is er veel in gang gezet om verenigingen te ondersteunen. De onderliggende afspraken met bestuurlijke partners hebben een looptijd tot en met 2026. Aanvullend heb ik de afgelopen periode met diezelfde partners afspraken gemaakt om de lokale infrastructuur en de clubondersteuning ook na 2026 goed te kunnen borgen. Dat vraagt bovendien om kritisch te kijken naar rollen, kerntaken en verantwoordelijkheden van landelijke en lokale partijen. Daarnaast start medio 2025 een onafhankelijke evaluatie uit van het Sportakkoord als beleidsinstrument en de inzet van de gemeenten op verenigingsondersteuning via de Brede SPUK-regeling. De resultaten hiervan worden naar verwachting eind 2025 opgeleverd en vormen belangrijke input om de meerjarige strategie voor sportverenigingen zo nodig verder uit te breiden. Het is aan mijn opvolger om hier een vervolg aan te geven.

¹² Kamerstukken II 2024/25, TZ202412-121.

¹³ Kamerstukken II 2024/25, 30 234 nr. 400.

¹⁴ Kamerstukken II 2024/25, 36600, nr. 127.

¹⁵ Kamerstukken II 2023/24, 36410, nr. 134.